Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 46. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го БЕРЕЗНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 9, 1985 No. 46. VOL. XCII

„ТАРАС ГРАНІТНИЙ ДИВИТЬСЯ СУВОРО: — А ВИ ГАРТУЙТЕ ВАШІ ГОЛОСИ!"

В Нюарку плянують створити Відділ Гарвардського Проєкту

Ірвінгтон, Н. Дж. (ІЯХ). — Тут відбулися ширші громадські наради для створення Відділу Комітету 1000-ліття Хрищення Руси-України — Гарвардський Проєкт.

Д-р Р. Кравчук

Після з'ясування наукових плянів присутнім проф. Омеляном Пріцаком та деяких подробиць д-ром Степаном Ворохом, присутні збагнули його важливість в боротьбі за збереження історії України для українського народу. Присутні біля 30 осіб рішили одноголосно допомагати цей проєкт реалізувати і других людей до цього великого діла заклинати.

Вибраний Ініціятивний комітет, очолив д-р Роман Кравчук, а в склад його ввійшли: Андрій Кейбіда, проф. Андрій Дзедзик, Василь Матіяш, д-р Тарас Шегедин, Дзвінка Пономаренко, д-р Богдар Ворох, д-р Юрій Тритяк, Володимир Васічко, д-р Іван Ярош, д-р Роман Мигаль. Цей комітет незабаром скличе ширші наради усієї громади, яка вибере Упаву Відділу.

Такі поодинокі відділи заплянoвані по цілій Америці і Канаді, при чому вже практичну підготову зроблено на Фльориді. (Богдан Дейчаківський), в Чикаґо (д-р Петро Моцюк), у Вашінгтоні (мгр Богдан Ясінський). Такі відділи плянується створити у Філядельфії, Клівленді, Дітройті, Баффало, Ню Йоркуш, Каліфорнії, в Торонто, Вінніпеґу, Едмонтоні і інших осередках.

Рочестер вшанує сл. п. А. Мельника у 20-ліття смерти

Рочестер, Н. Й. — Місцева українська громада врочисто відзначить 20-ті роковини смерти сл. п. полк. Андрія Мельника.

Святочна Академія відбудеться в суботу, 23-го березня в парафіялній залі церкви св. Йосафата о год. 6:30 вечора.

В програмі: промова, виступ бандуристів з Сейнт Катеринс, Онт., і рецитація. Після офіційної частини відбудеться прийняття для учасників свята.

Врочисте відзначення роковин смерти сл. п. полк. А. Мельника влаштовує 20-ий Відділ ОДВУ.

В „Кришчіян Саєнс Монітор" появилася стаття Ю. Зарицького

Бостон. — У відомому щоденнику „Кришчіян Саєнс Монітор", з датою 6-го березня 1985 року, появилася стаття українського журналіста Юрія Зарицького п.н. „Совєтський журнал про релігійні непорозуміння може засоромити Кремль".

Ю. Зарицький в обширній статті, прикрашеній знімкою Йосипа Тереллі, подає інформації про „Хроніку Католицької Церкви в Україні" та про положення церкви в Україні з відповідним інформативним тлом про її стан від 1946 року. До статті долучена також мапа з зазначенням границь України.

Ю. Зарицький є співредактором тижневика „Український Тижневик" і членом Спілки Українських Журналістів Америки.

Ліна Костенко

КОБЗАРЕВІ

Кобзарю!
Знов
до тебе я приходжу,
бо ти для мене совість і закон.

Прости, що я дрібницями тривожу
твій вічний і глибокий сон.
А, може, це і не дрібниця.
Ти ж бачиш сам, які складні часи:
Великі струси.
Перелом традицій.
Переосмислення краси.
І вічний рух —
у всесвіті, у світі.
Лише могили з місця — ані руш...
..
Кобзарю,
знаєш,
нелегка епоха
оцей двадцятий невгомонний вік.
Завихрень — безліч.
Тиші — анітрохи.
А струсам різним утрачаєш лік.
..
Тарас гранітний дивиться суворо:
— А ви гартуйте ваші голоси!
Не пустослів'ям, пишним та барвистим,
не скаргами,
не белькотом надій,
не криком,
не переспівом на місці,
а заспівом в дорозі нелегкій.
Бо пам'ятайте,
що на цій планеті,
відколи створив її Пан-Бог,
ще не було епохи для поетів,
але були поети для епох!

Тарас Шевченко — фрагмент з картини „Молодий Тарас Шевченко у художника Брюлова" Г. С. Меліхова.

9-го березня 1814 — 10-го березня 1861

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕҐЕН І В. ЩЕРБИЦЬКИЙ ВІДБУЛИ ЗУСТРІЧ

Вашінгтон. — Президент З'єднаних Стейтів Америки Роналд Реґен відбув в четвер, 7-го березня ц.р., довшу зустріч з Володимиром Щербицьким, членом Політбюра, першим секретарем комуністичної партії України і головою великої совєтської делеґації членів Верховної Ради СССР, яка перебуває у ЗСА з офіційною візитою.

Очевидно, як сподівалися політичні спотерігачі, двома головними темами у розмовах були: американська так звана „міжзоряна зброя", чи як її називають, стратегічна оборонна ініціятива президента Р. Реґена і загальне зменшення нуклеарної офензивної зброї, що взагалі є тепер темою дня напередодні переговорів ЗСА і СССР в Женеві в наступниому тижні. В. Щербицький заявив Р. Реґенові, що ЗСА зовсім не потребують витрачати такі великі суми на досліди і випробування космічної оборонної зброї чи розбудову стратегічних ракет МХ, бо Совєтський Союз є дійсно готовий на далекойдучі компроміси у справі нуклеарної зброї і підписання договорів про її контролю, а тоді народи світу віддихатимуть спокійніше, без страху, що котрась з держав може розпутати третю світову війну, яка була б на його думку, трагедією для світу.

Президент Р. Реґен оспорював справу космічної зброї, яка ще не є включена в оборонну систему західнього світу, але натомість вона запевняє, що в майбутньому можна буде перешкодити тим силам, які у своїй ненависті до Заходу вирішили б розпочати нуклеарну війну, чи тільки удар, на якусь із країн західнього альянсу.

Розмова Р. Реґена з В. Щербицьким, у якій брали участь також державний секретар ЗСА Джордж Шулц, дорадник Президента у справі крайової безпеки Роберт МекФарлейн та інші особи, а також амбасадор СССР до ЗСА Анатолій Добринін і ще дві особи із совєтської амбасади.

Засоби масової інформації відмітили, що В. Щербицький, крім Андрея Ґромика, є найвищим речником ЗСА, який від 1973 року відвідує Америку, крім відвідин самого колишнього лідера Леоніда Брежнєва, який у згаданому році відвідав Вашінгтон і кілька інших стейтів Америки.

Речник Білого Дому, заступник пресового секретаря Леррі Спікс заявив після зустрічі, що вона відбувалася у невимушеній атмосфері і мабуть була корисною для обидвох сторін, бо можна було обмінятися думками про справи і проблеми, які турбують сьогодні світ.

Запитаний кореспондентами чи він задоволений зустріччю з Президентом ЗСА, В. Щербицький відповів по-російськи, що сама зустріч ще нічого не розв'язує, але вона проходила в дружній атмосфері. Обидва висловила надію, що женевські розмови принесуть позитивні висліди у справі зменшення нуклеарної зброї. Кореспонденти хотіли після розмови зустрінутись з Щербицьким, але він, показуючи рукою на годинник, відмовився від такої зустрічі. Прощаючись, Р. Реґен просив В. Щервбицького передати привітання для „президента" Константина Черненка.

Вашінґтонська газета виступила проти В. Щербицького

Вашінгтон. — Газета „Вашінгтон Таймс" помістила у числі з 5-го березня ц.р., редакційну статтю, у якій гостро виступила проти Володимира Щербицького, члена совєтського Політбюра, першого секретаря комуністичної партії України і, як пише газета „нищителя і вбивника численних культурних діячів в Україні, з якими він розправився жорстоко в 1970 роках".

Під заголовком „Товариш Щербицький забирайся додому", редакція згаданої газети пригадує читачам про систематичну русифікацію України Москвою, васалом якої в Українській ССР є якраз В. Щербицький який приїхав до З'єднаних Стейтів Америки в офіційному характері голови 33-членної совєтської делегації членів Верховної Ради СССР. В четвер, 7-го березня, він зустрівся з президентом ЗСА Роналдом Реґеном, а перед тим зустрічався з державним секретарем Джорджом Шулцом, лідерами обидвох партій в Конґресі і багатьма законодавцями у їхніх приміщеннях і під час парадного полуденку влаштованому спікером Палати Репрезентантів Томасом П. О'Ніллом в його честь.

Газета, маючи це на увазі, каже, що президент Р. Реґен не повинен зустрічатися з В. Щербицьким, який є репрезентантом совєтського тоталітарного режиму і душителем українського народу. Його прийняття Президентом ображає почування багатьох американців українського походження і це повинна була взяти до уваги Адміністрація.

„Але ця країна не має жадного бизнесу з В. Щевбицьким. Він не є репрезентантом міністерства закордонних справ СССР, а тільки партійним вожакою за владування якого потерпіло в Україні так багато людей, українських, жидівських та інших інтелектуалістів. Він також не творить політичного клімату в його республіці Україні. На протязі понад 60-ох років панування Москви над Україною там не було жадної нової зміни політики, чи хоч би натяків на самостійну політику „самостійної" республіки, яка хвалиться існуванням міністерства закордонних справ, власним економічним пляном тощо. Дехто каже, як наприклад конґресмен Том Фолі, що треба підносити справу людини в СССР і в Україні перед Щербицьким", — пише згадана газета. „Для чого? Він і так не спроможний нічого зробити в Україні, а якщо навіть хотів би пробувати, то мусів би змінити свою адресу на поштову скриньку десь в одному з концентраційних таборів совєтського ҐУЛаґу".

Треба підкреслити, що „Вашінгтон Таймс" вже і в минулому позитивно висловлювався про українські проблеми і гостро засуджував топтання національних і людських прав в Україні.

Ця газета подала також фото з демонстрації українців у Вашінгтоні в понеділок, 4-го березня.

В СВІТІ

ЦІЛИЙ ВЕНЕСУЕЛЬСЬКИЙ кабінет зрезигнував, щоб дати можливість новому президентові Хайме Люсінчі створити уряд з таких осіб, з якими він буде найкраще співпрацювати. Поінформовані особи кажуть, що багато колишніх міністрів залишаться на своїх місцях, або в кабінеті, але на інших постах. Люсінчі оголосить склад свого кабінету після своєї промови про стан в державі, яку він плянує виголосити перед конґресом в наступному тижні.

СІМ ОСІБ ЗАГИНУЛИ, а 10 були поранені від вибуху бомби в Бейруті, підкладеної мабуть шіїтами, які в останньому часі дуже збільшили бомбові напади і політичну активність взагалі, не тільки в Бейруті, але також у південній частині Ливану, покищо частинно окупованій ізраїльськими військами. У зударах шіїтів з ізраїльтянами гине багато цивільного населення, бо ізраїльські вояки не можуть все розпізнати хто належить до терористів, а хто тільки жертва терору. В Ливані все ще перебуває 10,000 ізраїльських вояків, які трьома фазами плянують покинути цю країну до кінця вересня 1986 року.

ПЕРЕВЕДЕНІ ОПИТИ В НОВІЙ Зеляндії виказують, що велика частина населення незадоволена політикою теперішнього прем'єр-міністра Дейвида Ленґа, члена лейбористської партії, який веде антинуклеарну політику і у зв'язку з цим не дозволяє американським військовим кораблям причалювати до новозеляндських портів. Населення Нової Зеляндії починає відчувати американський тиск і не почувається безпечним перед евентуальним перехопленням влади комуністами у відсутності гарантій ЗСА. Крім того ЗСА застановляються також над обмеженням імпорту новозеляндських товарів, зокрема баранячого м'яса, з чого Нова Зеляндія має великий прихід. Опити виказали що 13 із 100 новозеляндців, які підтримували Ленґа в червні минулого року, сьогодні голосували б за іншою партією. Австралійський прем'єр-міністер Роберт Гок має запляновану зустріч з Ленґом в квітні цього року.

ПРОУРЯДОВА І просандіністська преса в Нікараґуа повідомила, що на батьківщину скоро повернеться лідер одної з найбільших опозиційних партій, Артуро Круз, який тепер перебуває в Коста Ріка. Раніше Круз рішучо підтримував антикомуністичних повстанців і навіть пропонував творити екзильний уряд у противагу до існуючого в Нікараґуа уряду сандіністів, які тісно співпрацюють з Совєтським Союзом, Кубою й іншими комуністичними державами, а також з Іраном аятолли Хомейні, від якого вони сподіваються отримати більші достави нафти і нафтових продуктів. У повідомленні не сказано, чи Круз залишиться в Нікараґуа, чи його поїздку до Манаґуа треба вважати тільки тимчасовою.

ПРЕДСТАВНИКИ ОБ'ЄДНАНИХ Націй внесли формальне зажалення на уряд Етіопії, який байдуже ставиться до голодової трагедії. Деякі кораблі з цілого світу стоять біля головного порту від п'ятьох до восьми днів, заякорені, без права в'їзду до порту і виладування харчових продуктів, тоді як населення Етіопії і сусідніх країн Африки вмирає з голоду. Дезмонд Тейлор, речник допомогової аґенції ОН заявив, що спізнене виладування харчів в порті Аддіс Абеба вказує на неефективність дії уряду і його байдужість до існуючої голодової трагедії.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ БУДЕ змушений розмістити більше своїх ракет різного типу в різних місцях світу, якщо ЗСА будуть продовжувати випробування своєї космічної зброї, а головно тоді, як Пентаґон розпічне розставляти цю зброю у надземних просторах, — заявив кореспондентам візитуючий в ЗСА член Політбюра і перший секретар комуністичної партії України Володимир Щербицький. Політичні спостерігачі звернули увагу, що немає тепер ні одного совєтського офіційного виступу в СССР і поза його кордонами, щоб в ньому совєтські речники не атакували стратегічну оборонну ініціятиву президента Роналда Реґена. „Значить, — пише газета „Вашінгтон Таймс", — ця ініціятива таки щось варта".

Совєтський піяніст попросив права перебування

Лондон. — Як повідомляє міністерство внутрішніх справ Великобританії, 29-річний совєтський піяніст Андрей Ґаврілов, який приїхав на гастролі до Лондону, і його жінка Наталія звернулися до англійських властей з просьбою дозволити їм залишитися в Англії.

Андрей Ґаврілов є одним з найбільш талановитих і відомих совєтських піяністів. Маючи 18 років, він вийшов переможцем на Міжнародному конкурсі ім. Чайковського у Москві. Ґаврілов став виїжджати за кордон на гастролі на 17-му році життя. До одруження його переважно супроводжувала мама. Після одруження Ґаврілова випускали за границю з жінкою, а мати залишалася в СССР як закладник.

Як повідомила газета „Ню Йорк Таймс", жінка Андрея Наталія є дочкою директора банку Владіміра Алхімова, який є на офіційному списку членів делеґації, яка перебуває в ЗСА на чолі з Володимиром Щербицьким.

В АМЕРИЦІ

З ВАШІНҐТОНУ ІНФОРМУЮТЬ, що переговори між групою совєтських „депутатів" під проводом Володимира Щербицького і групою амеиканських конґресменів були „щиросердечними", але не осягнули жадного позитивного результату. На пресовій конференції представники обох сторін заявили, що були значні розходження між двома групами в таких справах як контроля озброєння, права людини, економічні відносини та „реґіональні конфлікти", головна справа Афганістану. Промовляючи через перекладача, В. Щербицький заявив, що „ми не можемо сказати, що ми знайшли спільну мову в усіх справах, але найголовнішим результатом є це, що ми погодилися, що ЗСА і СССР мають важливу відповідальність за вдержання миру в світі".

СПЕЦІЯЛЬНА КОНҐРЕСОВА комісія для контролі наркотиків повідомляє, що Адміністрація президента Роналда Реґена не зуміла зліквідувати чи навіть зменшити нелеґальну торгівлю наркотиками, що їх перепачковують із закордону до Америки. У спеціяльному звіті конгресова Комісія для контролі наркотиків повідомила, що нелеґальна достава кокаїни, героїни і маріхуани збільшилася значно в останніх двох роках.

МЕЙОР ГАҐЕРСТАВНУ (Мериленд) Доналд Фрош, який кандидує на перевибір за два тижні, „зник" зі свого бюра та з міста і ніхто не знає, включно з його братом, що з ним сталося. З тієї причини виборча кампанія за його перевибір припинилася, бо невідомо, чи Д. Фрош є ще далі кандидатом, і чи він взагалі ще живе.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, наложив вето на законопроєкт щодо фінансової допомоги фармерам, заявляючи, що Уряд робить дуже багато для допомоги в сільському господарстві. Обвинувачуючи Конґрес у форсуванні того законопроєкту, президент Реґен твердив, що ухвала цього закону збільшила б тільки федеральний дефіцит і не допомогла б фармерам.

Треба привернути надбання двадцяти років

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Хто з українців Ню Йорку може забути цей нещасний вечір 23-го жовтня 1984 року, коли їхній Народний Дім стояв у вогні? Ті, що мовчки у жаху приглядалися тому видовищу, як і ті, що в наступних днях групками збиралися біля згарищ немов біля домовини когось близького, довго будуть мати ще перед очима картину чорних прогалин, що залишилися замість вікон, і обгорілі стіни, за якими світила пустка.

Під час відвідин у „Свободі" (зліва): Орест Кебало, Софійка Зелик, Марта Кебало, Олег Данилюк.

За димом того несподіваного вогню пішов не лише довголітній осередок українського життя „давнтавну", але також архів десятка українських установ, що мали там приміщення.

Найбільше однак потерпіла Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької, що мала свої приміщення, а передусім свій склад строїв та декорацій на третьому поверсі. Здається у перших хвилинах мало хто здавав собі справу з того, що сталося і яке велике надбання пішло з вогнем. Але свідома того була Лідія Крушельницька і важко прямо уявити собі, що мусіло діятися в її серці. Двадцять років наполегливої праці, двадцять років надбання із усіх постановок, сотки цінних строїв і декорацій пропали за кілька годин того пропам'ятного жовтневого вечора. Розмір і силу тієї втрати охопили усі щойно в наступних днях і тоді здали собі справу з того, що сталося. Найбільше зрозуміли цю незаступиму просто шкоду та знищення, молоді „студійці" — учні Л. Крушельницької, які від малечку були її вихованками. Не диво, що на їхніх обличчях можна було завважити сльози та сум. Та ж деякі з них довгими роками бігали вгору по сходах Народного Дому до студії на проби і добре знали, які скарби містилися в сусідній кімнаті. І вони власними руками перенесли там ще й декорації та строї з останньої вистави, яка відбулася в Ню Йорку тиждень перед пожежою. І ніхто так як вони не розуміли та не відчували болю і переживань їхньої учительки, що втратила надбання двадцяти років.

Саме та мала група її довголітніх учнів не могла сидіти із заложеними руками. В скорому часі після вогню вони були тими першими, що рішили поставити собі питання „чи не можна привернути того надбання, яке пішло з вогнем, при допомозі української громади?" Та ж Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької від першої своєї вистави 30-го жовтня 1966 року дала не одну мистецьку насолоду та приємність нашій публіці не лише в Ню Йорку, але також в інших більших скупченнях українців в ЗСА, а то й в Канаді. Подумана спершу як Дитя-

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Світильник небесний"

Місяць березень є місяцем Тараса Шевченка. Бо народився він 9-го березня 1814 року і помер 10-го березня 1961 року, на 47-му році життя, при чому 24 роки був кріпаком, 10 літ перебував у фортечній в'язниці, три і півроку під поліційним доглядом і тільки дев'ять років цілком вільною людиною. Помер, не доживши скасування в царській Росії кріпацтва, що сталося в році його смерти. За минулих 124 року від смерти Шевченка появилося стільки творів про нього, стільки книжок поруч із тисячами-тисячами статтей у прерізних збірниках, альманахах, журналах і газетах, і виголошено стільки промов на присвячених Шевченкові спеціяльних урочистих зібраннях, що вже не тільки самі твори Шевченка, але й література про ті твори стала окремою ділянкою науки.

І від часу смерти Тараса Шевченка розвинувся такий його культ в українському народі, рівного немає ніде у світі. Праджерелом того культу не є геніяльний талант Тараса Шевченка, як поета. Бож геніяльних поетів у різних народів світу багато. Кожний великий нарід має свого національного поета-письменника. Назвім тільки кількох. Італійці мають Данте, еспанці — Сервантеса, англійці — Шекспіра, французи — Віктора Гюґо, німці — Ґете, поляки — Міцкевича, росіяни — Пушкіна, мадяри — Петефі, болгари — Вазова, індійці — Рабіндраната Таґоре, американці — Бенджаміна Френкліна. Ні, ми не покланяємося Шевченкові, як авторові чудових ліричних поем, як „Садок вишневий ", „Лічу в неволі дні і ночі чи „Думи мої думи, лихо мені з вами". Покланяємося Шевченкові як пробудникові української нації, ми покланяємося йому, як справжньому основникові української новітньої політичної думки, який більше зробив для викристалізування тієї думки, як усі програми новітніх українських політичних партій, які зродились на Наддніпрянщині і в Галичині напередодні минулого сторіччя, і такі брошури, як Міхновського „Самостійна Україна" і Юлія Бачинського „Україна ірредента".

Невеличкий розміром „Кобзар", який вперше появився у Петербурзі у 1840 році потряс українськими людьми. Василь Сімович писав у вступі до „Кобзаря", виданого у 1960-му році у Вінніпеґу Іваном Тиктором, що першим виданням Кобзаря була „мала книжечка, але ж те, що в ній було і як було списане, геть чисто людей поперевертало. Так до Шевченка ніхто не писав на Україні про кривду народню, і ніхто не змальовував так гарно минулого України, ні не жалував за тим, що було-минуло..." А коли в 1845 році Шевченко написав свій „Заповіт", у 1847 „Сон" і всі інші свої політичні поеми, то він перевів тими поемами революцію у світі думок і почувань, у всій психіці українського народу. Це не був тільки талановитий, геніяльний поет, який умів гармонійно пов'язувати ідею своїх творів з їхньою поетичною формою. Це був творець новітнього українського „вірую", важливого, актуального йісповідуваного по нинішній день. У своєму вірші „Юродивий", що його створив у Нижньому Новгороді у 1857 році, на чотири роки перед своєю передчасною смертю, він з'ясував і суцільно-політичну плятформу, якою повинна бути майбутня українська держава. „О, роде суєтний, проклятий, коли ти видохнеш? Коли ми діждемося Вашінґтона з новим і праведним законом! А діждемось таки колись!..." Чи можна коротше, ядерніше і виразніше з'ясувати цілу державно-політичну систему, яку повинна мати відроджена українська держава, система такої демократії, як вона схоплена в Конституції Америки, що її першим президентом був Джордж Вашінґтон?!

І такому саме Шевченкові поклоняються всі українські люди без уваги на стать, вік, віровизнання і партійну приналежність. Це такий могутній культ, що його не могли московські займанці не бачити ні заборонити. Вони мусіли і мусять толерувати Шевченка і його культ, тільки у своїх виданнях „Кобзаря" фальшують текст виразних протимосковських рядків і фальшують всю духову настанову Шевченка і все його справжнє значення для України. Московські специ від цензури літературних творів не можуть погодитись, щоб Богдана Хмельницького, який у Переяславському договорі „возз'єднав" „Малоросію" з її „русским материком" називати, як це зробив Шевченко, „нерозумним сином", що його рідна мати повинна була приспати, заки він вчинив те трагічне для України діло.

Сьогодні одинокий Тарас Шевченко об'єднує своїм культом всіх українців у світі сущих. Вони його святкують, влаштовують йому щорічно концерти-академії й наукові шевченкознавчі конференції, але нехтують його заклик „любітеся брати мої, братайтесь, кохайтесь", нехтують його заклик до єдности та воліють крокувати за бажаннями Москви і її провокаторів, що не хочуть єдности української вільної громади та не хочуть зв'язків цієї нашої громади з поневоленим рідним народом в Україні. Віщий дух Шевченка передбачає, що Україна „таки діждеться колись". І ми віримо у це. Бо він, Тарас Шевченко, є для нас „Світильник небесним", як назвав його над свіжою могилою Пантелеймон Куліш.

Іван Боднарук

ТАРАСОВЕ СЛОВО

У нашій життєвій мандрівці маємо кілька річниць, які мають для нас таке саме значення, яке мають зелені оази з життєдайними джерелами для спрагненого мандрівника на пустині, або ярке світло морських маяків для корабля, що серед темної ночі розгубився на бурхливих хвилях океану. До таких річниць нашого народу належить передусім щорічне відзначування роковин найбільшого нашого поета Тараса Шевченка. Уже понад 120 років український народ у своїх думках і почуваннях у день 10-го березня повертається до свого найбільшого сина й пробудника Т. Шевченка, який своїм вогненним словом перетворив „людей закованих, убогих" у свідому себе націю.

Тому не диво, що Шевченкова могила в Каневі стала місцем прощі для всіх українців. Відвідуючи могилу Поета, вони не тільки вшановують його пам'ять, але й поновлюють із ним свій духовий зв'язок і відновлюють у своїй пам'яті його Заповіт, не здійснений ще по сьогоднішній день.

У березні 1814 року він народився і в березні 1861 року, проживши всього 47 років, передчасно помер. І тому щорічно березень є місяцем Шевченка. Щорічно відзначуємо „березневі Шевченкові дні", щороку звеличуємо того, що став духовим вождем нації. З творів Шевченка український народ досьогодні черпає, як із бездонної криниці, свої духові сили.

Повернувшися з 10-літнього заслання, Шевченко з таким самим завзяттям, як і раніш, кидав у народ своє полум'яне слово, сповнене ще сильнішою вірою в перемогу нашої правди. Щоб мертві встали з могил, — кличе Шевченко, щоб його слово пламенем взялось, щоб пронеслося по Україні могутнім криком і виростило нову, сильну героїчну націю.

Вогненне поетичне слово Шевченка, його безсмертний „Кобзар", мало вирішальний вплив на багатьох письменників України, розбудило національну свідомість багатьох письменників і скерувало їх на шлях рідної української літератури. Твори Шевченка перекладено на понад 40 мов. Шевченкове слово давало творче надхнення, запалювало в серцях велику любів до поневоленого народу, формувало в душах світогляд. Своєю діяльністю і творчістю Шевченко розбив обличчя народу й роздув жевріючу іскру у велике полум'я, яке охопило весь наш народу уже за Шевченкового життя й горить досьогодні та горітиме в наступних поколіннях, поки не сповняться віщі слова Поета: „Встане Україна і розвіє тьму неволі, світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти". Шевченко до самопосвяти любив Україну: „О святая, свята батьківщино моя" — я так її, я так люблю мою Україну убогу, за неї душу погублю"! Шевченко був носієм ідеї повного національно-державного відродження; ціллю його життя було національно-визвольне перевиховання українства. Його твори насичені безоглядною боротьбою до повного державного відокремлення українців від Московщини і створення самостійної української держави.

Крім національних, соціяльних і міжнародних концепцій у Шевченка, знаходимо й загальнолюдські ідеї свободи, любови й правди, наприклад, у таких поемах, як „Кавказ", „Неофіти", „Молитва" та інших. Але Шевченко насамперед українській національний поет як змістом, так і формою, бо перевага національного елементу над універсальним—перша й найбільзамітна риса Шевченкової творчости. Пізнання чужої мудрости, тобто чужих ідей доктрин і культурних надбань Шевченко не лише не відкидав, але й заохочував до нього. Але це пізнання повинно бути критичне, корисне для України. В процесі набування чужої мудрости треба мати і свою мудрість і перефільтрувати нею чужі доктрини, бо не все, що відповідає духовонаціональним потребам одного народу, мусить відповідати потребам іншого народу. Наш поет висміває безкритичне засвоювання чужої мудрости.

Феномен культу Тараса Шевченка в українському народі полягає в тому, що він, Шевченко, для нас не тільки геніяльний формою і змістом своїх творів поет. Таємниця цього культу в тому, що Шевченко потряс душею і серцем народу й мертву душу та кам'яне серце народу перетворив своїм полум'яним словом у чинники, які з аморфного малороса вчинили свідомого свого „я" українця. Слово Шевченка-це вулкан почуттів. Це слово раз любов'ю ласкаве, повне ніжної доброти, то знову грім поневолених. Поезія Шевченка, цілковито самобутня змістом, формою і лексикою, поставила Шевченка серед найкращих майстрів його доби. Всі були вражені глибиною людських почувань нашого поета. Шевченкове слово робило й робить величезне враження і на інших поетів, і то не тільки українських. Воно впливає великою силою духа Поета й на наших сучасників. Шевченкове слово не стирається, а живе, молодніє в серцях читачів. Для всіх прошарків українського народу Шевченкове слово та його ідеї стали центральною силою, цементуючим фактором і незнищимим явищем, з яким майже неможливо було колись боротися російським імперіялістичним колам, як і сучасним комуністичним чинникам СССР. Ось що сказав про Шевченка поет Богдан Антонич:

Це Ти сто літ показував
мету і шлях
стовпом вогнистим.

Ми виросли у спадщині Твоїй як в сяйві сонця
листя.

У куряві воєн, у мряці буднів час Тебе не зрушив.

Твоє найменння, мов молитву,
кладемо на стяг.

Бо знаємо, що мов тавро, понесемо в життя

Печать Твоїх палючих слів,
що прошила додна нам
душі.

Василь Ящун

Шевченкові

В гнітючу пітьму України,
У темінь царських перепон
До волі, він — борець безтінний,
Явивсь як волі чемпіон.

Він спляче серце еготистів
Будив тональним дзвоном слів,
Народжених в вогні іскристім
Любови до сестер, братів.

Він шаблю слави, вкриту ржою
В безвольних кріпосних хатах
Під царським руйнівним конвоєм
На рідних — не своїх ланах,

Підняв і чистив словом сталі,
Щоб дати їй новітню славу
У звазі давніх козаків
І в чинах з'єднаних братів.

Наш дух чарують: спів пташини,
Клярнети сонця весняні,
Нектарні оперні перлини,
Симфоній звуки запашні;

Та спів над співи солов'їні,
Над сонця тембри весняні,
Над тони оперні безцінні,
Симфоній пливи запашні —

Твої, Кобзарю, строфи чулі,
Налиті патосом борні
І сяйвом слави днів минулих,
Чарівніші над всі пісні.

Твої слова — не хриплі звуки,
Не звихнений, строкатий джаз,
Ні не надуті закарлюки
Порожніх темномрячних фраз.

Твій спів — не твір захмарних мітів,
Не шумний лет казкових зваг;
Не запах паперових квітів,
Ні тихий пінний з вітром змаг.

В твоїх піснях — народ і воля.
В них слава й честь — і сльоза, гніт.
В них праця й бій — і сум крамольний,
В них Україна й вільний світ.

Твій спів вдихають: степ, Поділля,
Волинь, Дніпро, і Сян, і Дон,
Кавказ і Крим, Карпат узгір'я, —
Їх споконвічний автохтон.

Твоя симфонія, Кобзарю,
Дітей Вкраїни обніма,
Звести в єднанні хату марить,
Щоб правда в ній була своя.

До тебе йдуть з усіх віддалин:
Старіі діти, і юнак,
Узбек, кіргіз, грузин, татарин,
Башкир, фінляндець, чех, поляк.

Твій голос волі і свободи
Обняв і суші і моря.
В сузір'ї велетнів народних
Блищить твоя ясна зоря.

В твоєму співі — голос кода
Вкраїни дочкам і синам:
З криниці власної брать воду,
Копать в ній ширший простір дна.

Відкинуть Хмелеві скрижалі,
Московським писані пером:
З них кануть сльози, дух печальний, —
Нащадок волі став рабом.

Зорити в небо і на землю,
Єднать їх серцем і умом.
Хай зійде дук з своєї скелі,
Огріє бідному житло.

Кобзарю, геніє, пророче!
Давно вже час ковтнув роки,
Як ти страждав і дні, і ночі
Й творив вогненних дум рядки;

Як зносив каторжні окови,
Під царський прапор не ступав,
Тельця відкинув золотого,
На хутро чести не міняв.

(Закінчення на стор. 4)

Іван Фур

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І МОСКВА

Під час Першої світової війни, на весні 1915 року, в моєму родинному селі, на вигоні, таборувала російська кіннота. Недалеко нашого дому приміщено польову кухню й ми, малі хлопці і дівчата, часто туди бігали, отримуючи там солодощі, а часом і гарячу страву. Солдати приходили на наше подвір'я, брали воду зі студні. Одного разу зайшли два офіцери до хати, бо хотіли свіжого молока і яйця. Батько працював у городі, в хаті була мама з малими дівчатами, а я вбіг за вояками, бо мені подобалися їхні довгі шаблі. Мама пообіцяла молоко, але просила прийти під вечір, як надоїть свіжого. Розглядаючися по хаті, солдати звернули увагу на образ Тараса Шевченка, який висів на стіні в кожусі, шапці з вусами. Вони щось між собою говорили, а тоді звернулися до мене:

„Мальчик, хто то висить — і вказали рукою на Шевченка. — Дідо Тарас, — відповів я. — Він любить дітей і пише байки для них. — Солдати всміхнулися, погладили мене по голові і дали кілька цукерків. А де господар запитався один. — На городі відповіла мама. — І коли вони сказали, що хотіли б поговорити з батьком, мама вислала мене, щоб я попросив батька, щоб він сюди прийшов. Я повідомив тата, що на нього чекають офіцери і він пішов у хату, а я приєднався до хлопців, що бавилися у військо.

Опісля солдати приходили до нас кожного дня і балакали з татом.

Завжди ввечері, перед спанням ми, діти мусіли помолитися, а коли хтось без молитви поклався спати, то батьки будили і наказували молитися. Під час молитви я все дивився на образи, до них молився, найбільше любив молитися і дивитися на образ св. Миколая, він бо приносив дарунки і цукорки. Молилися ми також за діда Тараса, бо він помер і тато казали, щоб за нього молитися. Увечері ми, діти, зауважили, що на стіні немає діда Тараса.

Австрійська армія і наші Січові Стрільці прогнали російські війська і австрійський уряд перевів другу мобілізацію, під яку попав і мій батько, він воював три роки й повернувся на весну 1918 року.

По кількох днях, коли сіла родина до вечері, я знову побачивши на стіні діда Тараса, врадувано крикнув: - Дід Тарас, той самий, що був колись. — Тоді батько нам росказав, що російські офіцери, які колись приходили до нашої хати, — це насправді були українці, такі як ми, вони любили Тараса Шевченка також, але його не любили росіяни, а тих, що мали його світлину чи картину вдома — карали, а то й арештували. Тому ці офіцери порадили йому сховати Тараса. Тепер уже росіян не має і Тарас Шевченко може спокійно бути разом з нами. Росіяни,—ще додав батько — багато наших людей, нашого Митрополита Андрея Шептицького, замкнули товариства Просвіту, НТШ, українські школи.

Ми ніяк не могли зрозуміти, чому росіяни не люблять і бояться діда Тараса. Вони ж далеко, мають багато війська, а дідо помер, він уже не живе. Батько відповів, що як виростемо, тоді зрозуміємо, чому росіяни бояться батька Тараса.

Від 1847 року, коли царська жандармерія викрила діяльність Кирило Методіївського Товариства, коли виявлено поезії Тараса Шевченка, російський уряд, колись царський, а тепер червоний, стало переслідує Тараса, як одного зі своїх найбільш небезпечних ворогів. Він фальшує його творчість, не дозволяє відзначувати його річниці, а російські науковці „доказують", що Шевченко був приятелем російського народу, атеїстом, предтечею та великим прихильником злуки України з Москвою.

Цар Микола І вислав Т. Шевченка на безтермінове заслання в Оренбурзькі степи в солдати зі забороною читати і малювати. Там пропали десять найкращих молодих літ Т. Шевченка.

Тарас Шевченко своєю літературою, віршами, поемами здобув найбільший вплив серед українського народу, цей вплив постійно актуальний, це не тільки вплив літературний, але громадський і політичний.

„Кобзар" Т. Шевченка — це друге євангеліє українського народу, немає другої книжки, яка дорівнювала б йому та мала таке велике історичне значіння. „Кобзар" збудив український народ зі сну, яким Москва заколисала і приспала його. Це занепокоїло Москву, царя, тому Т. Шевченко став небезпечним і його треба було ізолювати від народу за життя, а після смерти, фальшувати або ізолювати творчість і навіть могилу від народу.

(Закінчення на стор. 4)

Іванна Чорнобривець

ПОЕТ ЛІРИЧНОГО СМУТКУ І САТИРИЧНОЇ ГЛИБИНИ

(До 60-ліття смерти В. І. Самійленка та 120-ліття його народження)

V.

Філософські роздуми щодо поезії

У вірші „Не вмре поезія" автор пророкує, що вічна туга за ідеалом, порив до вищого, завжди житиме серед людей. Останньою могилою на землі буде могила останнього надхненника-співця, репрезентанта людської творчости і пророка невгасимих прагнень до незбагнених висот.

У філософському розумінні людина у нього молекулярна піщинка в бурхливому океані буття. (Поезії: „Думи буття", „Свідомість"). Як поет-філософ Самійленко шукає в ліриці мети життя, величности ідеалів, що стоять в супечності між правдою, добром та дріб'язковою дійсністю. І поет впадає в задуму над цими суперечностями в людському житті. Він пише:

Найкращі пориви, гарячі почуття
Розсікли ми ножем холодним міркування,
І склали ми собі розмірене життя
Без глибини думок, без сили поривання.

Немає творчости, поезія в багні
І філософію тепер ми осміяли,
А геній — нащо він для рою комашні?
Нам будуть фабрики кувати ідеали.

(„Непевність")

І тут відчуваємо його гіркоту, бож поета огортає холод — адже він відчуває, як умирає його душа без смерти. Він саркастично підкреслює в „Горі поета", що крамар, продаючи йому лойову свічку, загортає в листок паперу з його віршами.

В поезії „Непевність" наш лірик застановляється над метою життя у вічному створінні. І якщо в тому рухові справді немає означеної цілі, тоді приходить він до песимістичного висновку:

Навіщо нам і жизнь сама,
Якби знаття, що все дарма.

Але в такому разі Самійленка рятує філософська релігійність: вища ціль є, тільки ми не завжди спроможні її збагнути. Поет надає надзвичайного значення саме піднесенню духа. У нього ще з дитинства, яке не щадило йому душевних переживань у зв'язку з приниженням, зроджувалося прагнення опинитися у кращому світі, полинувши у космос. І це висловлює у поезії „Зорі".

Давно колись малим хлоп'ям,
Бувало дивлячись на зорі,
Я часто-часто прагнув сам
Між їх поринути в простори.

Я думав: там щасливий край,
Там невідомі наші болі,
Туди летить у тихий рай
Душа намучена долі.

Та щастя вічне буде тим,
Кому втішатись тут не змога,
..
Так думав я давно колись...

Тож бачимо, як поет тужить за іншим життям і в „Риданні душі" прозраджує нам:

Бувають хвилини — душа стрепенеться
Від дум невгамованих, від клопоту,
І серце жаданням кипучим заб'ється,
Душа, мов та пташка, із клітки геть рветься,
І сум, і ридання її наповня.

І теє жадання якесь невимовне,
Неначе б хотілось все вгору летіть,
Де зорі блискучі, де сяєво повне,
Де лиха немає, бідота не стогне,
Де нічого серцю боліть і щеміть.

Зміст поезій Самійленка не раз і не два, а часто сягав філософських висот: „Свідомість", „Дві плянети", „Якби знаття", „Символ віри", „Герострат". І ця філософія не була абстракцією. Висновки завжди прикладалися до долі людини, до міркувань про безсмертя душі і, зрештою, до уболівання поета щодо конкретного життя своїх нужденних земляків.

Лірика поета небагата на тематику, але вона вносить своєрідність, має свіжі, нові елементи публіцистичні: „Мрія бюрократа", „Міністерська пісня" та багато інших. При тому сердечність і теплота до нещасних осіб поширюється до більшого кола своїх людей і тут намагається Самійленко здійснювати заповіт Великого Кобзаря. („Грішниця")

Поезій на тему кохання у нього дуже мало. А це ж обов'язковий краєкутний камінь кожного лірика. Правда, є у нашого поета кілька віршів, що натякають на нерозділену любов, як от: „Її в дорогу виряжали", „Присвяти Зінаїді Р-ській", „Сонети", „Я не Петрарка — ти ж нова Лаура", „Сумуєш ти". Відсутність у ліриці В. Самійленка любовних віршів пояснюється цнотливою замкнутістю поета, який ховав свої почуття глибоко у серці і дуже боронився, щоб розділ цієї творчости не потрапив до друку.

Українська природа в ліриці Самійленка

В замилуванні рідною українською природою виявив Самійленко сильний струмінь поетичного надхнення. Він уклав цикл віршів під назвою „Весняні пісні". Сюди входить дев'ять сонетів, дві канцони, одна секстина. Зміст цього розділу — заклик до весни скорше прийти, бо не лише люди чекають на її появу, а й земля, рослини, гаї, садки, гори і долини. Весняне оновлення зміцнює сили, люди стають добрішими, лагіднішими, цілюща вода весняна благотворно впливає на втомлене зимовими завірюхами серце.

(Продовження буде)

СОЮЗОВЦІ! ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ 31-ої КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ УЖЕ РОЗПОЧАЛАСЯ. ЇЇ МЕТА — ПРИДБАТИ 4,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА СУМУ 10 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ. ТІЛЬКИ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ТА ПОСТІЙНОЮ І НАПОЛЕГЛИВОЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПРАЦЕЮ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЮ ВЕЛИКУ МІСІЮ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

Караються, мучаться, але не каються

„Якщо я був би останнім українцем на світі, я і тоді боровся б за Україну"

Л. Лук'яненко

Патріот з Придніпрянщини

Віталій Калиниченко

Віталій Калиниченко народився в 1937 році в селі Васильківці Дніпропетровської области. В 1960 році він навчався в Київському інституті народного господарства, згодом продовжував навчання в Ленінграді. Після закінчення навчання працював старшим інженером у всесоюзному проєктно-технологічному інституті енергетичного машинобудування в Ленінграді.

Хоч Віталій народився на Придніпрянщині 20 років після жовтневого перевороту, вчився і виховувався в совєтських умовах, працював серед росіян, але він ніколи не забував, що народився в українській родині, що є українцем. Віталій не лише почувався українським патріотом, але й став членом Української Гельсінкської Групи, допомагав поширювати декларацію прав людини, за що був попереджений органами КҐБ.

У 1964 році Віталія Калиниченка на короткий час ув'язнюють, а в січні 1967 року він був засуджений на 10 років табору суворого режиму за спробу перейти совєтсько-фінський кордон.

Але й в тюремних казематах мужній борець не здається на милість переможця: в концтаборі ч. 36 в Пермській області В. Калиниченко бере активну участь у боротьбі за права політичних в'язнів. Він написав Звернення до Об'єднаних Націй і світової громадськости, за що його перенесли до Владімірської тюрми, але й там не дав себе зламати кагебістам та провокаторам, тримався мужньо. Тому його запроторили до психіятричної лікарні.

19-го березня 1976 року Віталій Калиниченко відбув термін ув'язнення і повернувся в Україну. Жив у рідному селі Васильківці, але постійно перебував під пильним поліцейським та кагебівським наглядом. У жовтні 1977 року він почав голодівку, домагаючись дозволу виїхати закордон. Коли власті не дозволили йому цього, Віталій відмовився від совєтського громадянства, відіславши до уряду свій пашпорт, військовий квиток та інженерський диплом.

У грудні того ж року він підписав документ Української Гельсінкської Групи, який продістався у вільний світ. Від того часу КҐБ декілька разів робило обшуки в його хаті, приписувало йому контакт з Л. Лук'яненком, не гребувало шантажем.

Коли В. Калиниченко відмовився піти на збори, де мала обговорюватися нова конституція СССР, його на два тижні запроторили до в'язниці. Після того КҐБ подбало, щоб його ніхто не прийняв до праці. Врешті 29-го листопада 1979 року був заарештований у рідному селі, а 16-го — 18-го травня 1980 року Дніпропетровський суд засудив Віталія Калиниченка на 10 років табору суворого режиму і 5 років заслання. Про дальшу його долю нема відомостей.

Останній поклін Шевченкові на рідній землі у Львові

Це було в 1943 році. Ми всі були під страшним враженням другої навали большевиків. Наближався березень і треба було вшанувати нашого Генія із якнайбільшою достойністю, бо ми знали, що це вже буде востаннє, коли відзначуватимемо його річницю на рідній землі.

Усі найкращі хори — „Боян", „Сурма" і Оперний хор та симфонічна оркестра — зібрались у поклоні Поетові. Диригував один із найкращих диригентів того часу проф. Лев Туркевич; він покінчив був університетські і музичні студії у Відні і Львові і якраз у тому часі він був директором Львівської опери, як і був добрим акомпаньятором і виконавцем музичних творів. Ніколи не забуду виконання під його орудою концертів — псальмів Бортнянського у Велику П'ятницю в богословській церкві св. Духа. Шкода лише, що тоді ще не можна було у Львові записати виконання цих концертів на платівку. У нас у Львові взагалі були дуже добрі диригенти церковної музики, наприклад, о. В. Жолкевич, в Богословській Академії, І. Охримович — диригент в Катедрі св. Юра, проф. Прокопович — у церкві Волоській при вул. Руській та інші.

Останній Шевченківський концерт у Львові у Великому Театрі. Члени хору і оркестри після виконання „Кавказу" С. Людкевича. Перед оркестрою сидять (зліва): д-р Василь Барвінський, д-р Станислав Людкевич, проф. Володимир Кубійович, дириґент Лев Туркевич і д-р Василь Витвицький.

Вертаючись до попередньої теми нашого спогаду — з академії для відзначення Шевченківських роковин, то пригадую, що відбулася вона хоча скромно, але достойно. Розпочалась вона по полудні з такою програмою: Слово проф. Івана Крип'якевича, Заповіт, музика Кирила Стеценка, і „Кавказ" в цілості з участю оркестри. А вкінці — спів „Ще не вмерла ..." Проф. Станислав Людкевич був зворушений до сліз. Мабуть, ніколи мені не доведеться чути такого виконання „Кавказу" як тоді...

Зворушена публіка чекала, не розходилась, а коли почала виходити, то помалу — у свідомості сумній, що це була прощальна академія із нашим музичним світом на наших рідних землях.

Українці Фініксу відзначили Січневі Роковини

В дні 27-го січня ц.р. громада Фініксу Арізона, відзначила роковини державности самостійности і соборности України.

Старанням Управи Відділу Конґресового Комітету і всіх організацій, котрі входять до нього, велично відзначено відновлення незалежности державности і Акту злуки українських земель в самостійну нероздільну українську державу.

В українській католицькій церкві Успення Матері Божої о. Лужний відправив Божественну Службу Божу, а відтак о. парох Антін Павлюк і о. Лужний разом відправили Молебень до Серця Христового в намірення українського народу. До Молебня стояли в одностроях ветерани української армії, американської армії і вояки УПА з прапорами. Многоліттям для українського народу закінчено це церковне свято.

Відтак в домівці СУМА відбувся святочний бенкет з мистецькою програмою. Після бенкету відбулася святочна академія з нагоди проголошення державности, соборности України 22-го січня 1918 і 22-го січня 1919 років.

Заля була по береги виповнена громадянством. На сцені — тризуб, прикрашений китицями червоної калини та напис „Слава творцям Четвертого Універсалу 22 січня 1918 р. — 1919 р.", прикрашений прапорами. Перед обідом о. парох провів молитву разом з парохіянами та поблагословив їжу.

Потім відбулася академія, започаткували членки Союзу Українок Америки, відспівавши американський гимн, а потім всі присутні в залі відспівали український національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Михайло Агашук, голова конгресового комітету, відкрив свято. Він згадав, що обходимо найбільше державне українське свято. По 300 роках неволі об'єднано усі українські землі в одну незалежну українську державу.

Мистецькою частиною проводив освітній референт Комітету Таслевич. Марта Росола, наша декляматорка, прочитала уривки з 4-го Універсалу. Наталка Чопко прочитала Акт злуки українських земель. Христя Бойко відчитала уривки з 4-го Універсалу англійською мовою. Маріян Дидик відчитав проклямацію губернатора Арізони. Отець Мирослав Олешко, що вже є на емеритурі, виголосив дуже добре опрацьовану доповідь, в якій дав перебіг історичних подій почавши від битви Мазепи під Полтавою і закінчивши боротьбою УПА.

Віра Швець продеклямувала вірш Олеся „Яка краса..." Відтак діти школи українознавства проспівали стрілецьку пісню „Гей у лузі червона калина похилилася", яку підхопили всі присутні.

Діти юного СУМА Віра, Леся і Ігор Чопки гарно з почуттям продеклямували вірш „Січень". Пані Лилак гарно прочитала свій власний вірш „Січень". На закінчення Марія Дувіряк гарно проспівала всіма нами улюблену пісню „Владико неба і землі", за що одержала бурю вдячних оплесків. Співом „Гей у лузі червона калина" закінчено це добре підготоване свято.

Голова Агашук подякував Ярославі Росолі за великий вклад його праці з нагоди Січневих Роковин.

Марія Чорненька

МАРІО КВОМО, губернатор Ню Йорку заявив, що він не має в пляні кандидувати на президента ЗСА в 1988 році, якщо він буде кандидувати на перевибір на губернатора в 1986 році. Спеціяльний закон забороняє губернаторам, які ще урядують, провадити виборчу кампанію за вибір на президента Америки.

Треба...

(Закінчення зі стор. 1)

(Закінчення зі стор. 1)

ча Студія Мистецького Слова, яку перебрала Л. Крушельницька від відомої акторки і режисера Олімпії Добровольської. вона перейшла з часом на єдину театральну одиницю в Ню Йорку, яка наполегливо і безперебійно плекала українське театральне мистецтво завдяки ентузіязмові і послідовности її керівника, що віддала студії увесь свій час, енергію та ентузіязм. Саме це захоплення і завзяття уміла вона передати своїм молодим учням, які під її проводом працювали постійно над новими виставами. І так вік студійців перейшов з років 8-13 на 8-30, а вистави у тих двадцяти роках переходили від казок і поем до драм і п'єс та таких шедеврів нашого драматичного мистецтва як „Лісова Пісня", „Запорожець за Дунаєм", „Ой не ходи Грицю", „Дійство про кожного", „Чорна пантера і білий ведмідь" та „Трояновi діти".

Чи можна отже все це перекреслити та заперестати дальшу працю, яка неможлива без потрібних театральних реквізитів? Молоді ентузіясти Студії Мистецького Слова рішили, що таке не є можливе — і взялися негайно до діла. Відразу як ще добре не зотліли мури Народного Дому вони створили „Ад гок комітет" з ціллю помочі Студії та бодай частинному приверненні декорацій, станків, строїв і всього іншого, що потрібне для театральних вистав. Свідомі, що тут потрібна допомога цілої української громади, ініціятори комітету в особах Ореста Кебала з дружиною, Софійки Зелик та Олега Данилюка відвідали Головну Екзекутиву УНСоюзу та редакцію „Свободи", щоб поділитися своєю журбою та своїми плянами.

Досі вони виготовили обіжного листа до українського громадянства і вислали його на сотки відомих адрес, відчинили конто у „Самопомочі" в Ню Йорку, на яке можна складати пожертви, плянують бенефіс весною із відповідною програмою на користь студії та інші акції для призбирання фондів. Як інформують вони, щоб відтворити пропавші декорації та строї потрібно принаймні 30,000 долярів а це сума, яку не легко зібрати.

Але вони з молодечим ентузіязмом і вірою, що Студія Мистецького Слова мусить дальше жити та працювати, мають надію на повну підтримку та допомогу української спільноти.

В загальному їхня акція знаходить зрозуміння. Ось давніший член студії, а тепер провідник широко відомої оркестри „Іскра" погодився віддати безплатно її на один вечір, щоб допомогти придбати фонди. Ось недавно на сторінках нашого щоденника появився перший список жертводавців з громадянства та наших установ, а в останніх днях інформують нас, що завжди щедре на українські цілі Товариство Українських Домовласників передало на цілі відновл Студії 1,000 дол. Все це перші ластівки весни, яку Студія буде переживати саме у 20-річчя свого постання.

В неділю, 17-го березня, о год. 3-ій по полудні, відбудеться бенефіс-повторення поставленої вперше у жовтні „Казки про Мару" і „Мандрівки серця" в зміненій формі в залі Фешен Інституту, при 27-ій вулиці, між 7 і 8 авеню в Ню Йорку. Надіємося що українська публіка Ню Йорку та околиці вщерть виповнить залю, щоб цим доказати групі молодих завзятих-учнів та виконавців Студії Мистецького Слова, що таки можна привернути знищене надбання довгих років. Скільки бо разів нам вже довелося в минулому з успіхом відбудувати те, що знищено!

„Ч. СІЧ" У ЧВЕРТЬФІНАЛІ

Нюарк, Н. Дж. — Футбольн дружина УСВТ „Ч. Січ" змагатиметься в неділю, 10-го березня, у чвертьфіналах за чашу Ню Джерзі проти дружини С.К. Мартіно. Змагання відбудуться на грищі Фарчерс Гров в Юніон, Н. Дж. Початок — год. 5-та по полудні.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

ПОЖЕРТВИ НА УВАН у США

Подаємо список жертводавців, які вплатили членські внески та пожертви для Академії від 1-го грудня 1984 р. до 1 березня 1985 р.

2,000.00 дол. - Г. Гувер,
1,020.00 дол. - Ю. Бульбенко (За заповітом),
По 1,000.00 дол. - М. Єфремова, В. Котенко,
По 500.00 дол. - Ф. Кулицький, О. і С. Скоп, Б. Чайковський,
По 250.00 дол. - І. Головай, В. Кий, Л. Лиман, Українська Православна Церква у США,
По 200.00 дол. - М. і Є. Громницькі, В. Ґарбер,
По 150.00 дол. - М. Савдик,
По 100.00 дол. Арка Ко., В. і У. Дячуки, І. Карк, О. Кекіш, Д. Лепкий, В. Лімоненко, М. Овчинник, Б. Петрина, В. Петришин, О. Тарнавський,
По 90.00 дол. - Н. Пазуняк,
По 80.00 дол. - Н. Бондарук, Л. Винар., Т. Гунчак, Б. Цимбалістий,
По 75.00 дол. - О. Соловей, Л. Терещенко,
По 60.00 дол. - В. Гришко, Р. Осінчук,
По 50.00 дол. - В. Андре, О. Антонович, Л. Биковський, Б. Бойчук, В. Воловодюк, Г. Гагарин, Л. Гайдамака, В. Гаєвський, І. Гаєвський, Ю. Гончаренко, Л. Долинська, Н. Кордиш-Головко, П. Крамаренко, А. Кулик, Ю. Луцький, Д. Михайчук, О. Мотиль, Високопреосвященніший Мстилсав, Митрополит Української Православної Церкви в Америці, І. Новосівський, В. Онуферко, І. і О. Панчак, І. Панчук, І. Рожанковський, С. Сем'яник, О. Суховерський, С. Тимків, А. Трачук, Я. Чипак, С. Чопівський, Б. Філіпчак,
По 40.00 дол. - В. Бакало, В. Бакум, Ю. Бойко, П. Грицак, С. Костик, З. Мельник, В. Наконечний, В. Омельченко, І. Самійленко,
35.00 дол. - Д. Яценко,
По 30.00 дол. - М. Безпечна, О. Вороняк, Я. Гелета, Ю. Головач, В. Душник, Є. Луцький, Я. Микулович, А. Романюк, В. Рудко, В. Шиприкевич,
По 25.00 дол. - О. і В. БАлабани, О. Білецький, З. Білик, П. Болонний, П. Борковський, В. Бусяк, О. Воронін, М. Галів, Б. Гермак, В. Гойдиш, Л. Гусак, Н. Дейчаківський, В. Діберт, О. і М. Задояні, Ю. Зеленський, М. Зілик, Т. Козбур, В. Клос. О. Кононенко, М. Корінець, Д. Кострубяк, І. Кочур, І. Макаревич, П. Марченко, Б. Марчук, П. і О. Матули, П. Мегик, І. Мима, А. Мирошниченко, В. Могучий, О. Небеш, С. Ничай, Ф. Олійник, М. Палій, Г. Пашковська, М. Ромах, М. Савицька, В. Садівник, Є. Саламаха, А. Сепепина, М. Сосяк, Р. Сочинський, М. Терпак, Т. Торпе, А. Фаріон, Ю. Чапленко, Б. Чудіо, М. Чудіяк, П. Шатун. Б. Шебунчак, А. Школьник, М. Шпетко,
По 20.00 дол. - М. Біда, Т. Брикович, Я. Букачевський, В. Вальчук, В. Вінич, В. Воронка, Г. Гаюк, Р. Грабек, П. Гула, Р. Ґлюк, Є. Дерій, В. Евансів, С. Євсеєвський, Т. Іванівська, М. Кобринська, В. Когутяк, Л. Коровник, В. Кулик, Л. Кушнір, А. Луцк, І. Манченко, Ю. Охримович, О. Перхорович, Л. Підстригач, Й. Роніш, М. Розцішевський, Н. Світлична, о. В. Середович, Н. Теребус-Кмета, В. Чапленко, Ю. Явний,
18.38 дол. - Г. Козачок,
По 15.00 дол. - А. Бук, П. Ванша, З. Воробець, Л. Григорчук, О. Ґудзовська, М. Ковалевський, О. Кукрицька, М. Лотоцький, І. Макарець, М. Пезанський, П. Твердохліб, о. І. Ткачук, О. Чикаленко, О. Шевченко, І. Яременко,
По 10.00 дол. - М. Андрійко, О. Балабан, В. Барагура, Ю. Бачинський, Л. і Д. Билові, В. Василів, И. Войтович, О. Волощук, Л. Гайда, М. Гайда, Ф. Гайовий, М. Головинський, С. Гордіюк, І. Дибак, В. і Е. Дзюбинські, Д. Дмитренко, Е. Дубик, М. Дубровська, Н. Закидальська, В. Захвалинська, о. Б. Зелехівський, Л. Кей, Я. Клим, М. Костирко, О. Костюк, Ю. Кузьмич, М. Курчак, М. Лаврин, І. Лешко, В. Левицька, М. Ліщинська, Ю. Логун, О. Лоґинський, Л. Менжега, А. Міланич, Ю. Миро, Я. Музичка, В. Нагара, А. Наклович, Г. Науменко, Є. Небошинський, В. Несенюк, В. Олійник, Б. Пашковський, О. Петренко, О. Ратиш, Л. Селенко, Т. Сенковський, Т. Синоватний, А. Скробко, Ю. Старосольський, Є. Стеків, Б. Томків, Н. Троян, М. Цісик, Й. Чиж, Ф. Юревич, А. Юриняк, І. Яворський,
По 5.00 дол. - М. Барицький, Т. Бокон, о. В. Воровський, В. Гошовський, П. Панків, М. Пилипчак, В. Ярмоленко.
4.00 дол. - С. Місило.

На вшанування світлої пам'яті:

М. Кравчука	від В. Ґарбера	1,000.00 дол.
С. Процюка	від родини Вишковський	150.00 дол.
	від родини Лібман	110.00 дол.
	від родини О. Процюк	70.00 дол.
Б. Рака	від О. Рак	100.00 дол.
П. Ржепецького	від родини М. Ржепецької	100.00 дол.
М. Нездійминоги	від родини С. Нездійминоги	30.00 дол
В. Кедровського	від родини К. Кедровської	25.00 дол.
А. Чудяка	від родини Н. Дейчаківської	25.00 дол.
Є. Залевської	від родини П. Одарченка	20.00 дол.

Управа УВАН у США щиро дякує всім жертводацям. Ці пожертви складають фінансову базу Академії. Зібрані кошти будуть витрачені на видання англомовних „Аналів УВАН у США", на публікацію серії видань „Джерела до Новітньої Історії України" і на утримання бібліотеки і архіву Академії.

Пожертви, які можна відтягати від податку, просимо надсилати на адресу: The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S. Inc. 206 West 100 th Street, New York, N. Y. 10025.

Вступайте в члени УНС

Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу Філядельфійської Округи

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

відбудуться

у неділю, 17-го березня 1985 р., о год. 2-ій по пол. в залі Дому Округи у Філядельфії, Па. при 5004 Н. Олд Йорк Рд.

До участи в зборах є запрошені всі Відділові урядовці і конвенційні делеґати наступних Відділів:

10, 32, 45, 62, 83, 95, 105, 116, 128, 153, 154, 156, 162, 163, 173, 216, 231, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 269, 321, 324, 331, 339, 347, 352, 362, 375, 378, 383, 397, 422, 424, 430 і 479

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

1. Відкриття
2. Вибір Президії для переведення зборів
3. Вибір Номінаційної Комісії
4. Відчитання протоколу з попередніх зборів
5. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами
7. Уділення абсолюторії уступаючій Управі
8. Вибір Управи і Контрольної Комісії на 1985 рік.
9. Доповідь ВОЛОДИМИРА СОХАНА, головного секретаря УНС.
10. Запити до представника Екзекутиви
11. Схвалення пляну праці на 1985 рік.
12. Різні справи й закриття зборів

У зборах візьмуть участь:

Володимир Сохан, головний секретар УНС

д-р Богдан Гнатюк, головний контролер УНС

Василь Пастушок, головний радний УНС

По нарадах буде перекуска-гостина для учасників зборів

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Петро Тарнавський, *голова*

Іван Данківський, *касир* — **мґр Василь Колінко**, *секретар*

Шевченкові

(Закінчення зі стор. 2)

Сьогодні — морок в Україні.
В містах і селах — гул хули.
Жадана воля у руїні,
Свободу в ярма запрягли.

Тебе з могили тягне Молох,
Здирає хрест з твоїх грудей,
Впихає в руки серп і молот
І кличе з глумом: „Корифей!"

Пророк комуни! Наш, плебейський!
Йому зорею — „старший брат!"
Радіщев, Герцен, Чернишевський, —
Звідтіль Шевченків аромат!"

Та в тебе — віра в Вашінгтона.
У нього вірить наш народ.
Він діждеться того закону:
Ввесь труд для нього в час негод!
Ти — плоть і кров свого народу.
Боровсь за нього в пітьмі зла.
Ти житимеш в його основах
В години лиха і добра.

Блискуча зоре України
В сузір'ї сяйв її епох!
Ти — шлях до волі батьківщини.
Тебе не вирве її Молох!

Найбільший сину України!
За змаг піднять її з руїни,
За волі заповітний дзвін
Прийми від нас — твоїх нащадків,
Любов, подяку, труд, поклін.

Тарас...

(Закінчення зі стор. 2)

У століття народин Тараса царські жандарми охороняли його могилу, не допускаючи народ відвідувати її, класти вінки і співати пісні. В Києві і всіх міста широкої України заборонено відсвятковувати 100-ліття народи Т. Шевченка, найвища влада православної Церкви, заборонила служити панахиди по Шевченкові в церквах, шкільна рада заборонила доповіді про Шевченка в школах.

Українці всюди протестували проти такої некультурної і безправної заборони російського уряду, протестували також в Україні, українські посли внесли до уряду протест в державній думі. Молодь, особливо студентська, влаштувала бурхливі демонстраці в Києві, Харкові, Одесі, Полтаві й інших містах, під час яких доходило до війни з російською молоддю. Були численні арештування, в тому і дівчат.

На західньоукраїнських землях, під окупацією Австрії, українці відзначили 100-ліття Т. Шевченка величавим Здвигом Соколів, Січей, Пластунів і Січових Стрільців на площі „Сокола Батька" в червні 1914 року і академією-концертом.

Українці у вільному світі також відзначили 100-літні уродини Т. Шевченка. В ЗСА такі відзначення відбулися у всіх громадах українського поселення, а найвеличавіші вони були в Ню Йорку.

За царської Москви були арештування, заслання, заборона української мови, нищення творчости Т. Шевченка й інших письменників поетів, „Емський" закон, „Указ Валуєва", якими Москва хоріла вирвати українському народові душу, позбавити його національної історії, традиції, культури, мови і письма.

А як за червоної Москви у „вільній" соціялістичній Україні! Ось кілька прикладів.

Дня 22-го травня 1967 року український народ, особливо молодь зібралася коло пам'ятника Тараса Шевченка у Києві, щоб вшанувати його пам'ять. Вона поклала квіти у підніжжя кобзареві, співала пісень, читали його вірші та міліція організувала справжній брутальний напад на громадян і молодь, роздирала її одяг, заломлювала руки, била па лицями і арештувала молодих людей. Сотні людей обурені таким поступованням міліції рушили до центрального комітету партії, домагатися захисту своїх громадянських прав. Їх розігнали. Міністер охорони громадського порядку звільнив арештованих, але міліції за брутальність супроти мирних громадян не потягнув до відповідальности.

У Львові немає пам'ятника Т. Шевченкові, тому молодь в річницю Шевченківських днів збирається коло пам'ятника Івана Франка, та 1966 року міліція розігнала і арештувала молодь. Офіційні чинники, щоб задовольнити львівську публіку зорганізували Шевченківський Вечір 1967 року з дуже обмеженою і цензурованою програмою. Вірші Т. Шевченка були фальшовані, співали російські пісні, читали російські вірші, присутні кашляли і стукотом ніг протестували проти такої Шевченківської програми.

Цього ж 1967 року теж організовано у Львівському університеті Шевченківський Вечір, який перемінився на вечір „дружби народів", читали Шевченкові вірші не в оригіналі, а мовами арабською, німецькою, японською, яких присутні не розуміли.

В Львівському університеті студента Іванюка звільнено із посту голови гуртожитку за те, що зорганізував вечір Т. Шевченка. Вирішуючи кару за такий поступок, член парткому Іваненко, викладачка історії України, сказала „я б таких націоналістів на уранові копальні відправляла".

Учительку однієї школи у Львові звільнили з праці за те, що казала дітям встати, коли співали „Заповіт" Тараса. „Український Вісник", випуск І, ІІ за 1971 рік).

У 1974 року у Львівському університеті власті зорганізували тільки для студентських активістів Шевченківський Вечір. Агітатори, партійники давали інструкції, щоб у часі „Заповіту" не вставати, студенти не послухали і таки встали, за те потім мали неприємності і переслідування. На вечорі виконано пісні про партію, комсомол і лише декілька на Шевченківську тематику.

В останні роки заборонено відкривати пам'ятники Тарасові Шевченкові в Україні. (Український Вісник" випуск 78, Самвидавний журнал з України 1975 року)

Москва вже століттями нищить все, що українське — мову, культуру, мистецтво, палить бібліотеки, руйнує мистецькі шедеври української культури, знищила українські Церкви, але народ живе, змагається, набирає нових сил, гартується. І хоча окупант жене його на заслання, в тюрми, „психушки", виганяє з рідних земель, переселює, — на їхнє місце приходять інші, нові покоління, які ясно і недвозначно заявляють Москві, що вони виховувалися на творчості Тараса шевченка, Івна Франка, Лесі Українки. Москва шаліє, але безрадна... -запізно, український народ усвідомив, що він є нащадком і спадкоємцем великого і славного народу, державно і національно виробленим і з ним боротьба нелегка.

Українці у вільному світі мають святий обов'язок допомагати своїм братам в Україні, але щоб ця допомога була корисна і успішна, то просім Бога, щоб сповнились слова Т. Шевченка: „А всім нам вкупі на землі, єдиномисліє подай і братолюбіє пошли!"

ХРИСТИЯН СПЯК...

На світлині до допису І.Д. п. з. „У Вотервліті відзначили Січневі Роковини" („Свобода" ч. 45 з п'ятниці, 8-го березня ц.р.) стоїть не Христина, а Християн Спяк п'ятирічний декляматор. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА 16-ГО БЕРЕЗНЯ 1985 Р.

Ню Бравсік, Н. Дж. Річні загальні збори Відділу 353, відбудуться о год. 6-ій вечером при 21 Guilden St. New Brunswick, N.J.

Дарія Оріховська, секр.

СУБОТА 16-ГО БЕРЕЗНЯ 1985 Р.

Елизабет, Ню Джерзі. Річні Звичайні збори Товариства „Запорожська Січ" Відділ 234 Українського Народного Союзу відбудуться о год. 7 вечером, в малій залі біля церкви св. Володимира (ріг вул. Савт і Ґрір евеню) в Елизабет.

На порядку нарад буде звіт уступаючої Управи і Контрольної комісії на 1985 рік.

Є дуже важні справи просимо взяти численну участь.

І. Подільчук, голова
М. Хитра, секр.

НЕДІЛЯ 17-ГО БЕРЕЗНЯ 1985 Р.

Нюарк, Н.Дж. Річні загальні збори Відділ 27, відбудуться о год. 1-ій по полудні в домівці спортового Т-ва „Чорноморська Січ" 680 Sanford Ave.

В програмі звіти Управи й вибір нової Управи на 1985 рік.

Управа